

Şiddet (Violence)

Prof. Dr. Oğuz POLAT*

ÖZET

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlanmaktadır.

Aile içi şiddet çocuk, yaşlı ve özellikle partnerin kadına uyguladığı şiddeti kapsayan bir terimdir. Şiddet hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde önemli bir halk sağlığı problemidir. Kadına yönelik şiddette tüm dünyada önemli bir problemidir.

Bu yazıda şiddet eylemlere, saldırganlara ve mağdurlara göre sınıflandırılarak anlatılacaktır.

Anahtar kelimeler: Şiddet, aile içi şiddet, partner şiddeti

SUMMARY:

World Health Organization (WHO) defines violence as “the intentional use of physical force or power, threatened or actual, against oneself, another person, or against a group or community that either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment, or deprivation”.

Domestic violence is a term covering violence to children, elder people and women especially intimate partner violence. Domestic violence is a significant public health problem both at developed and developing countries. Violence toward women is a very important issue in the world globally.

In this article violence is going to be defined and classified according to the actions and the assailants and the victims.

Keywords: Violence, domestic violence, intimate partner violence.

Şiddet: Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda ma-

* Acıbadem Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı

ruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlanmaktadır¹.

Hukukçular şiddet eylemleri için “İnsanın, benzerlerine karşı giriştiği, onlarda önemli ya da önemsiz hasarlar veya yaralar oluşturan, saldırganlık ve hoyratlık ifade eden hareketlerdir” açıklamasında bulunmaktadır. Bu tanım; şiddet ile kalıcı bedensel hasar yaratan güç kullanımı arasındaki bağı vurgulamaktadır.²

Şiddeti en çok yaşayan gruplar: çocuklar, kadınlar ve yaşlılardır. Bu açıdan bireysel şiddet aile içi şiddet şemsiyesi başlığı altında çalışılmaktadır. Ancak bireysel şiddet kolektif şiddeti tetikleyen bir faktördür. Ortaya çıkan zararlar da bireysel perspektiften, o kişinin yaşadığı olay üzerinden değerlendirilmektedir.

Şiddet uygulamalarında en çok karşılaştığımız araçlardan birisi ateşli silah kullanımımızdır. Ateşli silah şiddet olgularının sonucunu ağırlaştırır bir unsur olmanın yanı sıra şiddete yönelen de bir etkidir. Bireysel silahlanmanın artışı ile birlikte hem şiddet olaylarında hem de ölümlerle biten olaylarda ülkemiz dahil her yerde büyük artış görülmektedir. Ateşli silah kullanılarak işlenen cinayetler büyük bir yüzdeyi oluşturmaktadır. Şiddet içeren ölümlerin % 60’ında ateşli silah kullanılmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, evde silah bulundurma intihar riskini beş kat arttırmakta, cinayet riskini 3 kat arttırmaktadır.³

Şiddeti değerlendirirken şiddete maruz kalan, şiddeti yaşayan gruplara göre bir sınıflama yapıldığında temel olarak şu alt başlıklar karşımıza çıkmaktadır.

1. Kadına yönelik şiddet
2. Çocuğa yönelik şiddet
3. Yaşlıya yönelik şiddet
4. Akranlar arası şiddet
5. Kardeşler arası şiddet
6. Flört şiddeti
7. Engelliye yönelik şiddet
8. LGBT şiddeti
9. Mülteci şiddeti
10. Kişinin kendine yönelik şiddeti

¹ World Health Organization (2002) World Report on Violence and Health. Geneva: WHO. http://www5.who.int/violence_injury_prevention/download.cfm?id=0000000582

² Polat, O. (2014) Klinik Adli Tıp, 7. baskı, Seçkin yayınları, pp.112-117

³ WHO. (2015) “Definition and Typology of Violence.” Web. 9 Feb. <http://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>

Ayrıca uygulanan şiddet tipine göre yaptığımız sınıflamada ise şu alt başlıklar karşımıza çıkmaktadır.

1. Fiziksel şiddet
2. Cinsel şiddet
3. Duygusal şiddet
4. Ekonomik şiddet
5. Siber şiddet

Şiddetin altında yatan neden açıklanırken günümüzde en yaygın kullanılan model; “ekolojik model”dir. Bu model, şiddete neden olan kişisel, duruma ilişkin ve sosyokültürel etkenlerin açıklamasını temel almaktadır. Bu modele göre; kadına karşı uygulanan şiddet sosyal çevrenin farklı düzeylerindeki etkenlerin birbiriyle etkileşimlerinden kaynaklanır.⁴

Bu model merkezleri aynı olan dört daire ile gösterilebilir. En içteki daire herkesin ilişkilerdeki davranışlarına taşıdığı biyolojik ve kişisel geçmişi temsil etmektedir. İkinci daire, çoğunlukla aile ya da diğer tanıdıkları içine alan, istismarın gerçekleştiği ortamı göstermektedir. Üçüncü daire ise yaşanan çevre, işyeri, sosyal ağlar ve arkadaş grupları gibi iletişim örüntülerini içeren hem formel hem de formel olmayan kurum ve sosyal yapıları temsil etmektedir. Dördüncü ve en dıştaki daire kültürel normların da dahil olduğu ekonomik ve sosyal çevreyi göstermektedir.

Kadın, çocuk ve yaşlıların genelde aynı ailede birlikte yaşıyor olmalarından dolayı aile içi şiddet kavramı hepsini birlikte değerlendirmek için kullanılan bir terim haline gelmiştir. Aile içi şiddet her ne kadar aileyi oluşturan kişiler arasında birbiriyle olan şiddet ilişkisini incelemektesy pratikte karşımıza en sık erkeğin kadına uyguladığı şiddet olarak çıkmaktadır. Bunu çocuk istismarı ve yaşlı istismarı izlemektedir. Ancak aile içi şiddet olgularının büyük kısmı bildirilmemesi ve olayın uzmanlar tarafından değerlendirilmemesine bağlı olarak atlanabilmekte ve gün yüzüne çıkmamaktadır.

Aile içi şiddet her yıl milyonlarca kişiyi etkilemektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri’nde, yılda iki ila dört milyon kadın yakın ilişki içinde oldukları partnerleri tarafından dövülmektedir. Fiziksel istismarın tek bir kişiye yöneltilmiş olması halinde bile etkilenme evdeki diğer bireylerde de olmaktadır. Çünkü bu duruma şahit olan bütün aile bireyleri de olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu ailelerin içinde

⁴ Heise, T. (1998) Violence Against Women, An Integrated Ecological Framework. Violence 4, pp 267-290

yaşadıkları ev güvenli olmaktan uzak, şiddetin her an patlayabileceği bir yer olarak tanımlanmaktadır.⁵

Tablo 1. Dövme/Hırpalama Davranışını Gerçekleştirenler Tarafından Partnerleri Üzerinde Güç Ve Kontrol Kazanmada Kullanılan Yöntemler

KATEGORİ	ÖRNEK
Sözel istismar	Sözcüklerle aşağılama ve kelimelerle şiddet duygusunu aktarma şeklinde görülmektedir.
Duygusal istismar	Mağduru örsellemek ve baskı altında, küçük düşürücü nitelikte şeyler yapmaya mecbur etmek veya ahlaki prensiplerine karşı olan şeyleri (yalan söylemek ya da çalmak) yapmaya zorlamak
Çocukları kullanmak	Mağdur istediği şeyi yapmaya zorlamak için çocukları alıp götürmekle tehdit eder veya gerçekten de götürebilir.
İzolasyon	Kurbanın arkadaşları ve ailesiyle bağlantısı kesilebilir. Yaşadığı şiddeti anlatabilecek hiç kimsesi yoktur.
“Erkeklik imtiyazı”nın kullanımı	“Nerede ve nasıl yaşayacağımız konusunda seçim yapmak erkeğin hakkıdır.”
Ekonomik istismar	Ailenin bütün parasal durumu istismarcı tarafından kontrol edilmektedir. Kadın hiçbir şekilde paraya dokunamaz.
Çocukların veya evdeki hayvanların fiziksel şiddeti veya eşyaların tahrip edilmesi tehdidi veya bunun gerçekten yapılması	“Eğer benden ayrılırsan, çocuklara zarar veririm.”
Cinsel istismar	Şiddetin yaşandığı pek çok ilişkide cinsel istismar (partnere tecavüz) gerçekleşmektedir.
Fiziksel şiddet tehdidi	“Eğer benden ayrılırsan seni öldürürüm.” İtme, yumruklama, tokat vurma, tutup fırlatma, boğma (ağızına bir şey tıkayarak), sivri bir alet/bıçak vb. saplama, ateş etme vb.

Resmi istatistiklerin aile içi şiddetin gerçek boyutlarını olduğundan daha az gösterdiği görülmektedir. Pek çok mağdur utandığı veya karşılık olarak yeniden şiddet göreceklelerinden korktukları için yaşadıkları şiddeti polise bildirmemektedir. Ölüm raporları aile içi şiddet hakkında başka bir bilgi kaynağıdır; ancak bunlar sadece kurbanların bir alt grubunu-yani sonucu ölümcül olanları- göstermektedir.

Kadına yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet temel olarak fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet olmak üzere dört şekilde olmaktadır. Fiziksel şiddet, zarar görenin vücut bütünlü-

⁵ ICN. (2001) Nurses, Always There For You: United Against Violence. International Nurses Day, Anti-Violence Tool Kit.

ğünün ihlali anlamına gelmektedir. Fiziksel kuvvetin uygulanmasıyla meydana gelen şiddet kişinin bedeni üzerinde geçici veya kalıcı hasarlar bırakmakta ve bazen de ölüme yol açabilmektedir. Cinsel şiddet uygulaması da içinde fiziksel şiddet barındırır. Ancak cinsel şiddet diyebilmek için hareketin kişinin cinsel bütünlüğüne yapılan bir saldırı boyutunda olması gerekir. Bu saldırı her zaman fiziksel bir nitelik taşımak zorunda değildir. Örneğin, sözlü olarak cinsel taciz davranışı da cinsel şiddettir. Duygusal ve ekonomik şiddet ise gerçekleştiğinde her hangi bir bulgu ortaya çıkarmadığı için aslında en sık rastlanan fakat en az ortaya çıkan ve dolayısıyla en zor önlem alınabilen şiddet tipleridir.

Kadınlara şiddet uygulayan kişilerin ise çoğunlukla onlarla yakın ilişkilere sahip kişiler, kocaları veya eskiden birlikte oldukları erkekler olduğu görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre dünya çapında kadınların %35 i fiziksel ve cinsel şiddet görmekte ve bunların %30'u partnerleri %7'si ise partneri olmayan kişiler tarafından uygulanmaktadır. Bu kişilerin şiddet uygulaması ise biyolojik, psikolojik ve sosyal nedenlerden ötürü ortaya çıkabilmektedir.⁶

Kadına yönelik şiddetin etkilerinin kadının fiziksel ve ruhsal sağlığını çok olumsuz etkilediği saptanmıştır. Şiddet yaralanmalara neden olmasının dışında, kadının uzun dönemde, kronik ağrı, fiziksel yetersizlik, uyuşturucu madde ile alkol kötüye kullanımı ve depresyon gibi bir dizi başka problemi yaşama riskini de arttırmaktadır. Cinsel şiddete maruz kalan kadınlarda planlanmamış hamilelik, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve hamileliğin ters sonuçları sıklıkla rastlanan olgulardır.⁷

Çocuğa yönelik şiddet

Çocuğa yönelik şiddet olguları şiddet olguları içinde en büyük zararı yaratan ve en çok gizli kalan ve ortaya çıkmayan olgulardır. Çocuğun gelişimini engellediği için çocuğa yönelik şiddet olguları genel olarak çocuk istismarı olarak isimlendirilmektedir.

Çocuk istismarı "0-18 yaş grubundaki çocuğun kendisine bakmakla yükümlü kişi veya kişiler tarafından zarar verici olan, kaza-dışı ve önlenebilir bir davranışa maruz kalması çocuk istismarıdır. Bunun çocuğun fiziksel, psikososyal gelişimini engelleyen, gerçekleştiği toplumun kültür değerleri dışında kalan ve uzmanı tarafından da istismar olarak kabul edilen bir davranış olması gerekmektedir."⁸ şeklinde tanımlanabilir.

⁶ World Health Organization. Resolution on "Strengthening the Role of the Health System in Addressing Violence, in Particular Against Women and Girls and Against Children" at the 67th World Health Assembly. Bkz: <http://www.who.int/reproductivehealth/topics/violence/en>

⁷ Polat, O. Şiddet. Seçkin Yayınları, Ankara. 2015.

⁸ Polat, O. Tüm boyutlarıyla Çocuk İstismarı, cilt 2, ss: 411-414, seçkin yayınları, Ankara.

Çocuk istismarı 4 temel grupta incelenmektedir.

1. Fiziksel istismar
2. Cinsel istismar
3. Duygusal istismar
4. İhmal

Fiziksel istismar en geniş anlamda “çocuğun kaza dışı yaralanması” şeklinde tanımlanabilir. En sık rastlanılan olgu çocuğa fiziksel şiddet uygulamak, dövme şeklinde. “Vücutta fiziksel hasara neden olan ekimozların, kırıkların, yanıkların ve benzeri her türlü lezyonların ortaya çıkmasına yol açan istismar” fiziksel istismardır. Fiziksel istismarda çocuğun kaza dışı yaralanması ve örselenmesi söz konusudur.

Cinsel istismar, psikososyal gelişimini tamamlamamış ve yaşı küçük olan kız veya erkek çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel amaçlar için kullanılmasıdır. Bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel doyum için kullanılması cinsel istismardır. Genital bölgeleri elleme, teşhircilik, röntgencilik, pornografiden irza geçmeye kadar çok geniş yelpazedeki tüm davranışları kapsamaktadır.

Duygusal istismar, çocuk ve gençlerin, kendilerini olumsuz etkileyen tutum ve davranışlara maruz kalarak ya da gereksindikleri ilgi, sevgi ve bakımdan mahrum bırakılarak toplumsal ve bilimsel standartlara göre psikolojik hasara uğratılmaları durumudur. Bu davranışlar; yaş, statü, bilgi, konumu gibi özellikleri ile çocuk veya gencin üzerinde etki sahibi olan kişi ya da kişiler tarafından uygulanır.

İhmal, çocuğa bakmakla yükümlü kişinin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi, çocuğu fiziksel ya da duygusal olarak ihmal etmesidir. Beslenme, giyim, tıbbi gereksinimler, duygusal ihtiyaçlar veya optimal yaşam koşulları için gerekli ilgiyi göstermeme şeklinde tanımlanmaktadır. Büyüme geriliği olan, psikososyal uyum güçlüğü çeken, eğitim ihtiyaçları karşılanmayan, koruyucu sağlık hizmetlerinden yararlandırılmayan çocukta ihmal akla gelmelidir.

Çocuk Hakları Sözleşmesinden sonra burada yaş sınırlarının verilmesi önem kazanmıştır. Sözleşme 18 yaşına kadar herkesi çocuk olarak kabul etmektedir.⁹

Çocuk istismarında temel faktör insan eyleminden kaynaklanan bir olaya bağlı meydana gelmesi gerektiğidir. Çocuğa zarar veren deprem, sel gibi afetler ya da hastalıklar o yüzden kapsam dışındadır. Eylemin zarar verici olmasından öte yasaklanmış olması önemlidir. Önlenbilirlik de çok önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Söz

⁹ UNICEF. (2015) Çocukların Satılmaları, Çocuk Fuhuşu ve Pornografisi Konusundaki İsteğe Bağlı Protokol, www.unicef.org, giriş tarihi 08/04/2015

konusu zararı önleyebilecek alternatif bir insan eyleminin varlığını zorunlu olarak içerir. İstismar değişik disiplinler içerisinde değerlendirilen ve multidisipliner çalışılması gereken bir konudur. İstismarın medikal, hukuksal, psikolojik ve sosyolojik boyutları konunun temel taşlarını oluşturan boyutlardır.

Yaşlı şiddeti

Yaşlıya yönelik şiddetin tanımı “Güven beklentisi olan herhangi bir ilişkide yaşlıya zarar veren veya strese sokan tek ya da tekrarlayan uygunsuz davranışlarda bulunulmasıdır”. “Yaşlı bireylerin sağlık ve iyilik halini tehdit eden veya zarar veren tek ya da tekrarlayan davranış” veya “ belli bir zaman dilimi içerisinde bir yetişkin tarafından yaşlının o kültürde kabul edilmeyen bir davranışa maruz kalması” şeklinde de tanımlanabilmektedir.¹⁰

Yaşlı ihmali ise bakmakla yükümlü bireylerin yaşlının günlük gereksinimlerini karşılamamasıdır. Ayrıca yaşlının fiziksel güçsüzlük, mental hastalık, yetersizlik durumunda gereksinim duyduğu hizmet ve bakımı alamaması ya da yetersiz alması olarak tanımlanmaktadır.

Akranlar arası şiddet

Akranlar arası çatışma şiddet tiplerinin içerisinde yer almasına karşın ancak son yıllarda gündeme gelmeye başlayan bir kavramdır. Şiddetin çocuklar arasında yaşanmasıdır. Akranlar arası çatışma (bullying) fiziksel kuvvet ya da yaş farkından dolayı güç farklılığından kaynaklanan bir olaydır. Kısaca, çocukların birbirlerine şiddet uygulamasıdır.

Akranlar arası çatışma temel olarak 3 kategoride değerlendirilmektedir. Bunlar, fiziksel saldırganlık (itme, vurma, tepme), sözle rahatsız etme (tehdit, alay etme, surat asma, isim takma, el-kol hareketi yapmak) ve dolaylı olarak kötü davranmadır (birini yok sayma veya birini aktivitelere sokmama dışarıda bırakma). Akranlar arası çatışma doğrudan (vurma, tekmeleme, tehdit, zorbalık, haraç alma) ve/veya dolaylı (dedikodu, dışlama) olarak olmaktadır.¹¹

Kardeşler arası şiddet

Şiddet türleri içerisinde üzerinde en az çalışma yapılan kategorilerden birisi kardeşler arası şiddettir. Kardeşler arası şiddet, dünyada ve ülkemizde çok sık görülen

¹⁰ Killick, C, Taylor, JB. (2009) Professional Decision Making on Elder Abuse: Systematic Narrative Overview. *Journal of Elder Abuse and Neglect*, 21(3):211-38

¹¹ Olweus, D. (1984) *Aggressors and Their Victims: Bullying at School*. In N. Frude and Gault (eds) *Disruptive Behaviour in Schools*, John Wiley.

bir olgu olmasına rağmen yeterli düzeyde araştırılmamış bir konudur. En büyük nedenlerden birisi kardeşler arası şiddetin keskin sınırlı bir tanıma sahip olmaması ve göreceliğidir.

En sık görülen şiddet türü olmasına karşın bugüne kadar yapılan araştırmaların sayısı ve bu araştırmaların kapsamları yeterli değildir. Kardeşler arası şiddet, aileler tarafından çoğunlukla büyüme çağıının normal bir davranışı olarak kabul edilmiştir. Aynı zamanda aileler, gelip geçici olduğunu düşündükleri bu şiddet olaylarının kardeşler büyüyünce ortadan kalkacağına inanmaktadırlar. Kardeşler arası şiddetin zararsız ve normal bir deneyim olduğu çoğu toplumda kabul gören kültürel bir gerçekliktir.¹²

Flört şiddeti

Flört şiddeti, şiddetin kişilerarası türlerinden biri olup, çiftlerin flört sırasında birbirlerine sözel, cinsel, duygusal ve fiziksel şiddet ya da şiddet içeren davranışlar uygulaması ve sosyal kısıtlamalar getirmesidir.

Yakın duygusal ilişkilerdeki şiddet, şiddetin en yaygın türünü oluşturmaktadır. Flört şiddetinin ortaya çıkmasında saldırganın bireysel problemleri ve aynı zamanda toplumsal cinsiyet rolleri (ataerkil toplumlar), aile yapıları ve sosyo-kültürel normlar da sorumludur. Şiddetin amacı kadının davranışlarını kontrol etme ve bu şekilde onun üzerinde bir baskı oluşturmaktır.

Her tür şiddet olgusu karşımıza çıkabilir. Fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddet ve sosyal taciz en çok karşılaşılan şiddet tipleridir. Öldürülme eylemlerinin en çok karşılaşıldığı şiddet tiplerinden birisi de budur.

Engelli şiddeti

Engelli şiddeti son yıllarda engellilere yönelik eylemler içinde en çok dikkati çeken grubu oluşturmaktadır. Engelliliğin getirdiği kısıtlama kişilerin şiddete maruz kaldıklarında tepki vermelerini de kısıtlamaktadır. Temelde problem bir veya daha çok önemli yaşam faaliyetini sınırlayan bir fiziksel veya zihinsel yetersizliği olan bir kimsenin tepki vermekte kısıtlı kalmasıdır. Ayrıca bakımın daha çok ön planda olduğu bu grupta bakıcı şiddeti ön plana çıkmaktadır.

Şiddetin yaşandığı olgularda engellilerin birçok kategorisinde bildirimde bulunmak da önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Görme engelli birinin yaşadığı şiddette kim sorusuna cevap verebilmesinde ya da iletişim kurmada kısıtlılık yaşayan birisinin yetkililere bilgi verebilmesi problem olabilmektedir.

¹² Finkelhorn, D. (1989) Sexually victimised children. New York Press.

LGBT şiddeti

LGBT; Lezbiyen, gay, biseksüel, transgender (transseksüel veya travesti) ve interseks kelimelerin baş harflerinden oluşturulmuştur.¹³

Öldürmeye varan şiddet görülmektedir. LGBTI bireylere yönelik fiziksel şiddet en yaygın türü ise LGBTI cinayetleridir. Her yıl birçok LGBTI birey fiziksel şiddet sonucu ölmektedir. Ayrıca da saldırıya uğramak, dayak yemek ve diğer konularda fiziksel şiddete maruz kalma da görülen olgulardandır.¹⁴

Cinsel şiddetin de sıklıkla yaşandığı izlenmektedir. Hoş olmayan cinsel şakalar yapma, teşhircilik, dokunma, okşama, isteği dışında öpme, cinsel ilişkiye zorlama, tecavüz, fuhuşa zorlama vb. şeklinde görülür. LGBTI bireylerin cinsel yönelimleri ve cinsel kimlikleri nedeniyle cinsel hayat özgürlükleri ihlal edilmektedir.¹⁵

Korkutmak, sindirmek, değersiz hissettirmek amacıyla söz ve hareketlerin kullanılmasıdır. Küçük düşürme, hakaret etme, manipülasyon, mobbing, aile içinden ve toplumdaki dışlama, ötekileştirme, hasta olduğunu söyleme, tedaviye zorlama, ev vermeme, iş vermeme, intihara teşvik etme vb. şeklinde görülmektedir.

LGBTI bireylere yönelik olarak en sık görülen ekonomik şiddet ise iş olanaklarının kısıtlanmasıdır. Sadece cinsel yönelimleri dikkate alınarak bu kişilerin iş başvurularının reddedilmesi, kabul edilmeleri halinde ise kötü koşullarda çalıştırılması veya iş yerinde ayrımcılığa maruz kalmaları, işten çıkmaya zorlanmaları, işsizlik sonucunda da fuhuşa zorlanmaları vb. şekillerde görülmektedir.

Mülteci şiddeti

Mülteci “ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi”dir.¹⁶

¹³ Dunne, P. (2011) LGBTI Rights and the Wrong Way to Give Aid. Harvard Kennedy School Review, vol.12, pp: 67-70.

¹⁴ Kidd, JD, Tarynn, AB, Witten, M. (2008) Transgender and Transsexual Identities: The Next Strange Fruit – Hate Crimes, Violence and Genocide Against the Global Trans-Communities. Journal of Hate Studies, Vol.6:31, pp:31-63.

¹⁵ ILGA (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association) (2014) State-Sponsored Homophobia Report 2014.

¹⁶ Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği.

Mülteci statüsündeki kişiler zaten kendi ülkelerinde, kaçış sürecinde, iltica edilen ülkede; tecavüz, zulüm, terör ve etnik temizlik gibi şiddetin birçok türüne maruz kalmış kişilerdir. Bunların çoğu devlet eliyle yapılan insan hakları ihlalleridir.

Mültecilerin fiziksel şiddet görmesi, onların kendi yaşantılarında problem çözme becerilerini olumsuz şekilde etkilemesine neden olmaktadır. Ortamın belirsizliği, olanakların kısıtlılığı ve yoğun stres şiddetin yoğun olarak yaşandığı bir ortam yaratmaktadır. Mülteci şiddetinde çocuklar en çok etkilenen grubu oluşturmaktadırlar. Kısa dönem etkileri olarak parmak emme, altını ıslatma; uzun dönem etkileri ise suça yönelen davranış, antisosyal davranış, kendi çocuklarına şiddet uygulama davranışı, alkol-madde kötüye kullanımı gibi etkiler söz konusu olmaktadır.¹⁷

Mülteci kadınlara yönelik şiddette çocuklar kadar sık rastlanan bir durumdur. Kadınlara yönelik cinsel ve fiziksel şiddet, sömürü ve ayrımcılık, seks işçiliğine zorlanma gibi durumlara maruz kalmaktadırlar. Kaçıştan önce iktidar, askerler ve/veya sivil silahlı grupların herhangi biri tarafından, kaçış sırasında sınır muhafızları ve/veya insan ticareti suçu işleyen örgütler tarafından, iltica edilen ülkede kamu görevlileri, çalıştığı yerdeki otorite ve/veya ailesi tarafından, (ek olarak sosyal hayatta herhangi bir yerde) geri dönüş sırasında yine sınır muhafızları ve/veya haydutlar tarafından cinsel şiddete maruz kalabilirler. Refakatsiz, yalnız aile reisi, eşcinsel, travmatik kadınlar daha fazla şiddete maruz kalmakta dolayısıyla daha fazla korunmaya ihtiyaç duymaktadırlar.¹⁸

İntihar

İntihar, kişinin kendine yönelik olan en büyük şiddet davranışıdır. İntihar, kişinin kendi yaşamına son vermesi şeklinde tanımlanabilir. Bu konuda önemli çalışmalar yapmış olan Emile Durkheim'e göre; ölen kişi tarafından ölümle sonuçlanacağı bilerek yapılan olumlu ya da olumsuz bir eylemin doğrudan ya da dolaylı sonucu olan her ölüm olayına intihar denir.

İntiharlar sonucu olmuş ise bu gruba giren olgular **tamamlanmış intiharlar**, ölümle sonuçlanmadan, durdurulan olgular ise **intihara kalkışma veya intihar girişimi** olarak isimlendirilmektedir.¹⁹

İntihar şiddetin en üst boyutunu oluşturmaktadır. Çünkü insan en çok kendini sever ve kendisine zarar veremez, vermesi için kendisinden nefret etmesi gerekmektedir. İntihar için birçok yöntem bulunmaktadır. İntiharlar saklı kalabilmektedir.

¹⁷ UNHCR, Küresel Eğilimler Raporu, 2014. <http://www.unhcr.org/tr/?content=482>

¹⁸ İKGV (2015) İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı. Seks işçiliğinin karanlık yüzü, çocukların fuhuş sektöründe sömürülmesi. Bkz: http://www.ikgv.org/sws_dosyalar/seks_isciliginin_karanlik_yuzu.pdf

¹⁹ Polat O. (2001), **Çocuk ve Şiddet**, Der yayınları, İstanbul, 2001, pp:38-76.

TIPLERİNE GÖRE ŞİDDET SINIFLAMASI

Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet en çok saptanan ve gözlenen şiddettir. Fiziksel güç kullanarak karşısındakini hırpalamak, dövmek eylemleriyle başlayan fiziksel şiddet ölümlerle sonuçlanan olaylara da neden olabilir.

Fiziksel şiddet dayaktan çok daha fazlasını içeren bir davranıştır ve çok daha dramatik sonuçlara yol açabilir. Bir tokatla başlar ve çeşitli aletlerin kullanıldığı olaylara kadar uzanır. Fiziksel şiddet tanımını istismar mağdurun sağlığını olumsuz etkileyen ve vücutta iz bırakan lezyonların ve yaralanmaların bulunması şeklinde yapılabilir.²⁰

Fiziksel şiddet uygulama şekline göre ise iki başlık altında incelenmektedir:

Aletsiz Saldırıları: Bunlar şiddetin bir alet kullanılmaksızın uygulandığı durumlardır. Tokat, yumruk, itip-kakma, tekme, sarsma ve çimdikleme gibi olaylar bu kapsamdadır.

Aletli Saldırıları: Bu tür saldırılar ise şiddetin bir alet kullanılarak uygulandığı ve vücutta çeşitli lezyonların oluşturulduğu durumlardır. Kullanılan araçlar genellikle kemer, kayış, herhangi bir ev eşyası (telefon, tava, vb.), hortum, sigara, ütü, sıcak su ve sıcak yiyeceklerdir.

Fiziksel şiddetin vücut üzerindeki temel bulguları sıyrıklar, ekimozlar, yanıklar ve kırıklardır. Buna bağlı yaralanmalar en fazla yüzde, kollarda, göğüste, sırtta, baldırlarda, genital bölgelerde görülmektedir.

Kazaya bağlı yaralanmalar ile şiddete bağlı olan yaralanmaları aile içi şiddet olgularında ayırmak önemlidir. Burada yapılacak hataların bedelini hem mağdur hem de aile ödeyebilir. Şiddete bağlı oluşan yaralanmalar tespit edilemezse mağdur istismar edileceği ortamda bırakılmış olur. Ters durumda da yaralanma kazaya bağlı ise o zamanda aile içindeki kişiler yanlış olarak suçlanacak ve travmatize edilmiş olacaktırlar.

Burada en büyük problemlerden birisini şiddeti yaşayan kişinin bunu saklamasıdır. Kadınlar kapı, pencere çarptı, çocuklar sedirden, merdivenden düştü nedenlerinin arkasına saklanmaya çalışırlar ya da buna zorlanırlar. Yaşlılarda utanç ya da çocuklarının düzeni bozulması korkusuna bağlı olarak yaşadıklarını saklamaya çalışırlar.

²⁰ Neugebauer, R. (2000) Research on Intergenerational Transmission of Violence: The Next Generation. Lancet 2000; 335:1116-1117.

Klinikte fiziksel şiddet olguları en sık olarak deri, iskelet ve merkezi sinir sistemi bulguları ile ortaya çıkmaktadır. Genellikle gözlenen travma şekli mekaniktir. En sık görülen iki lezyon ekimoz ve sıyrıklardır.

Ekimozlar kişiye uygulanan travmayı en iyi gösteren bulgu olması ve yeri, şekli ve rengi ile olay hakkında bilgi edinebilmemizi sağlaması açısından çok önemlidir. Ekimozun şekline bakılarak kullanılan aletin cinsi söylenebilir.

Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, zorlayıcı ve yıkıcı cinsel davranışlar yoluyla işlenen, bir şiddet suçudur. Saldırganın amacı sadece mağdurun cinselliğinden yararlanmak değil mağduru kontrol etmek, utandırmak, zorlamak, zarar vermek ve boyun eğdirmektir.

“Şiddet ve Sağlık Konusundaki Dünya Raporu”nda “cinsel şiddet”, cinsel bir eylem gerçekleştirilmeye, istenmeyen cinsel sözler söylemeye, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya ya da bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik eylemlerin tümünü kapsamakta olup, kurbanla fail arasındaki ilişki her ne olursa olsun, kurbanın evinde ya da işyerinde sınırlı kalmaksızın her türlü koşulda bir kişinin cinselliğine karşı dolaylı ya da direkt olarak ve zorlamayla yapılan cinsel bir eylemi içermektedir.²¹

Cinsel saldırı, her yaş grubunda ve cinsiyet ayrımı olmaksızın meydana gelen bir suçtur. Mağdurlar kadınlar, çocuklar, yaşlılar, fiziksel ve zihinsel yetersizliği olan kişiler, erkekler olmak üzere herkestdir. Ama en çok kadınlar ve çocukların cinsel saldırıya maruz kaldıkları görülmektedir.

Zaman içerisinde cinsel saldırıların tanımında farklılıklar oluşmuştur. Önceden kadınlara ve çocuklara yönelik yapılan eylemler bu kapsamdayken bugün erkekler dahil olmak üzere herkesin mağdur olabileceği kabul edilmektedir.

İkinci değişiklik de eskiden penetrasyon sadece penisin vajinaya penetrasyonunu ifade ederken bugün vücudun tüm deliklerine sokulan penis başta olmak üzere vücut organı veya herhangi bir cisim penetrasyon tanımı kapsamındadır.

Üçüncü grupta ise sadece zor kullanmayı değil baskı ve tehdit edilmenin de mağdurun karşısındaki kişinin cinsel saldırısına direnememesine neden olduğu da kabul edilmektedir. Yaş küçüklüğü ile mental ve ruh sağlığı bozuklukları ve kısıtlılığı saptanmış kişilerin onayının geçersizliği de bu tip olayları kandırma ile cinsel saldırı kapsamına almaktadır.

Bu 3 grup davranış cinsel saldırıyı oluşturan temel yapıtaşlarıdır. Genel olarak dünya genelinde kabul edilen bu 3 kategori cinsel saldırının karakteristik özelliklerini

²¹ WHO. (2002) World Report on Violence, Geneva

ortaya koymaktadır. Her ülkenin ceza kanunları farklılık göstermekle birlikte temelde bu 3 prensip tüm dünya tarafından cinsel saldırının temel bileşenleri olarak kabul edilmektedir.

Cinsel saldırı tiplerini sınıflarken farklı kategorilerin olduğu görülmektedir. Cinsel saldırı tipleri eylemlere, saldırgan tipolojisine ve cinsel saldırıya maruz kalan gruplara göre olmak üzere temelde 3 ana grupta değerlendirilmektedir.

1. Eylemlere göre
2. Saldırganlara göre
3. Mağdurlara göre

1- Eylemler:

- Cinsel taciz
- Takip suçu
- Penetrasyonun olmadığı cinsel saldırılar
- Penetrasyonun olduğu eylemler

2- Saldırgan:

- Yabancı saldırgan
- Tanıdık saldırgan
- Flört saldırgan
- Evlilikte saldırgan

3- Mağdur:

- Kadın
- Çocuk
- Yaşlılar
- Engelliler
- LGBT

1- Eylemler

Cinsel Taciz

Tacizin sözlük anlamı “tedirgin etme, rahatsız etme” dir. Cinsel taciz ise bu rahatsızlığın kişinin cinsel özgürlüğünü kısıtlayacak boyutta olmasıdır. Bir diğer tanımla cinsel taciz; kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali niteliğini taşımayan, cinsel yönden ahlak temizliğine aykırı olarak mağdurun rahatsız edilmesidir.

Cinsel taciz davranışları ispatı en zor olan eylemlerdir. Cinsiyet, kişilik özellikleri, etnik köken, din ve cinsel tercih özelliklere yönelik, kişi ya da kişileri küçük düşürücü, güç kullanımı içeren veya içermeyen her türlü görsel, sözel veya fiziksel davranışlar taciz davranışı kapsamına girmektedir. Tacizi belirleyen temel faktör mağdurun üstünde bıraktığı etkidir.

Cinsel taciz davranışları: söz atma; el, kol hareketi yapmakla başlayan; rahatsız edici tüm davranışları kapsayan geniş bir yelpaze içinde yer alan davranışlardır. Cinsel taciz, genellikle cinselliğe, cinsiyete veya cinsel tercihe dayalıdır.

Cinsel Taciz Tipleri;

a- Görsel taciz b- Sözel taciz c- Dokunsal taciz

Cinsel tacizde çoğu zaman fiziksel belirti gözükmez. Cinsel tacizde ruhsal travma bulguları tanı koydurucudur. Cinsel tacize uğrayan bir hastada eylemin niteliği, etkileri tacizde ne denli ileriye gidildiği tespit edilmelidir.

Ruhsal travmanın tespiti çok önemlidir. Özellikle cinsel taciz gibi vücutta fiziksel iz bırakmayan olgularda mağdurun bu olaydan etkilenmiş olup olmadığı ve bu olaydan ne kadar travma gördüğünün tespiti ancak ruhsal travmanın tespiti ile yapılabilir.

Stalking-takip suçu

Takip suçu cinsel suçlar kategorisine en son giren eylem gruplarından birisidir. Fiziksel teması kapsamına alan karakteristik özelliği olmamasına karşın temeldeki eylem bir cinsellik kökenli boyutu içerdiğinden bu kategoride değerlendirilmektedir. 1990 a kadar suç olmayan bu eylem ancak bu tarihten sonra ilk kez Amerika'da suç olarak kabul edilmiş bir taciz eylemidir.²² Takip bir kişiyi takip etme, peşinden ayrılmama, onunla iletişim kurmaya yönelik taciz eylemidir. Hedef kişi üzerinde kontrol sağlamak ve korku yaratmak için, takipte bulunan kişiler hedeflerini izlerler, onların aktivitelerini gözlerler, telefonla ve sosyal medya kanalıyla rahatsız ederler, dürbün, mikrofon ve kameralarla casusluk yapmaya çalışarak özel yaşama sızmaya çalışırlar.

Takip saplantıdır, süre uzadıkça eylemin dozu daha şiddetli olabilir. Duygusal boyutta büyük stres ve incinme ile bazı durumlarda da ölüme sebep verdiğinden tehlikeli olabilir.

²² Casique Casique L, Furegato ARF (2006). Violence against women: Theoretical reflections. Rev Latino-am Enfermagen. 14 (6): 950-6.

Penetrasyonun olmadığı cinsel şiddet eylemleri

Temas İçermeyen Cinsel İstismar Türleri:

-*Teşhir (Exhibitionizm)* İstismarcının mağdura göğüs, penis, vajina, anüs gibi özel bölgelerini gösterdiği ve/veya mağdurun önünde masturbasyon yaptığı şiddet tipidir.

c) *Röntgencilik (Voyerizm)*: Saldırganın açıkça veya gizli olarak mağduru soyunukken veya saldırganı cinsel olarak tatmin eden aktivitelerde bulunurken gözlemesidir.

Temas içeren davranışlar

Cinsel dokunma

Vücutun özel bölgelerine yapılan herhangi bir dokunmadır. Bu özel bölgeler, göğüsler, vajina, penis, kalçalar, anüs ve perineal bölgedir. Saldırgan mağduru okşayabilir, kurbanın da kendisine dokunmasını ister. Mağdur ve istismarcı karşılıklı okşama ve masturbasyonda bulunabilirler. Okşama giysilerin üzerinden kurban giyinirken veya kurban soyunukken direkt çıplak tene cilt uygulanabilir.

Frotaj (fortçuluk = frottage) da istismarcının, özel bölgelerinin kurbanın vücuduna veya giysilerinin üzerine sürtünmesiyle cinsel doyuma ulaştığı, cinsel dokunma türü bir cinsel istismardır.

Oral-genital seks

Saldırganın mağdurun genital organlarını yalaması, öpmesi, emmesi veya ısırması veya çocuğun oral yoldan kendiyile birleşmesini sağlamasıdır. Davranış *cunnilingus* (ağız-vajina), *fellatio* (ağız-penis) veya *analingus* (ağız-anüs) olabilir. Yine çeşitli olaylardan elde edilen bulgulara göre en sık rastlanan türün fellatio olduğu görülmektedir.

Interfemoral ilişki

Çocuklarda sıklıkla rastlanan bir cinsel saldırı tipidir. İstismarcı genelde çocuğun bacaklarını kendi bacaklarının arasına alır ve bir arada tutar. Çocuk üstte veya altta olabilir. Çocuğun vulvasına penisin sürtünmesi olabilir ama penetrasyon yoktur. Küçük kurbanlarda vajinal girişin çok küçük olmasından dolayı sık rastlanır veya istismarcı kurbanı yaralayıp cezasının artmasından korkuyor olabilir.

Penetrasyonun olduğu cinsel şiddet:

İstismarcının kurbanın genital organına ya da anüse girişi ile gerçekleşir. 4 tipi vardır.

Dijital Penetrasyon: Parmakların vajinaya, anüse veya ikisine birden yerleştirilmesidir. Genel olarak saldırganın mağdura penetrasyonu söz konusudur, fakat mağdurun saldırganına penetrasyonunun sağlandığı örnekler de vardır. Küçük kurbanlarla sık gerçekleştirilen bir cinsel istismar türüdür. Genital veya anal ilişkinin başlangıcı da olabilir. Saldırgan vajinal veya anal girişi parmaklarıyla esnetir ve daha sonraki bir zamanda genital veya anal ilişkiye girebilir.

Objelerle Penetrasyon: Daha az rastlanan bir cinsel istismar türüdür. Saldırgan mağdurun vajina, anüs veya duruma göre ağzına bir enstrüman yerleştirir. En sık görüleni vajinal penetrasyondur. Objeler çok çeşitli olabilir. Elektrikli vibratörler ve dildolar, cetvel, makas, boya kalemi, havuç, salatalık rastlanan objelerdir.

Genital İlişki: Penisin vajinaya penetrasyonudur. Bazen mağdurun vajinasının küçüklüğü nedeniyle penetrasyon tamamıyla gerçekleşmez. Çoğunlukla erkek bir istismarcı, kız bir mağdur söz konusudur, tam tersinin örnekleri de vardır. Bu tersi durumda mağdur adolesan dönemdedir. Yapılan çalışmalarda genital ilişki yaşamış mağdur-saldırgan çiftlerinin çoğu mağdurun vajinasının içine olmak üzere hemen hemen yarısına yakınında ejakülasyon olduğu görülmektedir.

Anal İlişki: Saldırganın penisinin, mağdurun anüsüne penetrasyonudur. Sıklıkla erkek mağdurların olduğu istismar olgularında rastlanır ama bazen kız mağdurlarda da görülür. Mağdurun kız olduğu durumlarda saldırgan hamilelikten sakınıyor olabilir.

Cinsel sömürü:

Sömürüden sorumlu olan kişilerin çocukla direkt cinsel kontağa girmedikleri cinsel olarak mağdur seçilmeyi (viktimizasyon) içerir. Sıklıkla bu sömürüden sorumlu olan kişi cinsel tatminden çok parasal kazanç için bu tür bir faaliyette bulunur.

İki türü vardır:

1) *Çocuk Pornografisi:* Çocukları görüntülemeyi içerir, bu görüntüler, fotoğraflar, filmler veya videokasetler olabilir. İstismarcının özel kullanımına ait olabileceği gibi, pornografi pazarında ticareti de yapılabilir. Fotoğraflar, etkiyi arttırıcı küçük bir hikaye ile porno magazinlerinde yer alabilir. Cinsel doyum diğer cinsel istismar türlerinden farklı olarak cinsel bir aktivitede bulunmak yerine, çocuklarla ilgili materyale bakmak veya izlemekle sağlanır. Söz konusu pornografik materyal şimdye kadar anlatılan cinsel istismar türlerini sergileyebilir. Çocukların baştan çıkarıcı bir pozda görüntülediği veya banyo yapmak gibi aslında normal olan ama cinsel yönden heyecandırıcı bulunabilecek görüntüleri de içerebilir.

2) *Çocuk Fuhuşu:* Hem erkek hem de kız çocuklar fuhuşta kullanılabilir. Kurbanın cinsiyetinden bağımsız olarak, müşteriler hemen her zaman erkektir. Olguların

çoğunda kurbanlar küçük yaşta veya adolesan dönemdedirler. Daha küçük yaşlardaki çocuklara da rastlanır. Fuhuşta yakalananların çoğu evden kaçmış çocuklardır. Bir yetişkin onları bu işe sokar ve çocuğu pazarlar veya çocuğu fuhuşun para kazanmak için iyi bir yol olduğu konusunda ikna eder.

Başka istismar türlerini de içeren cinsel istismar:

Anlatılan cinsel şiddet türlerinin çeşitli varyasyonları ve kombinasyonları vardır. Cinsel şiddete başka bir tür aşığılama da eşlik edebilir. Defekasyon ve ürinasyon-a rastlanmıştır. Fiziksel yönden kötü muamele ile uyuşturucu ve alkol kullanmaya zorlama ve ayrıca daha şiddetli cinsel şiddet tipleri de vardır. (çok sayıda saldırgan, ayinsel tipte olanlar gibi)

Ensest: Kanunen evlenmelerine izin verilmeyen iki kişi arasındaki cinsel ilişkiye verilen isimdir. Ensest a) anne-babadan biriyle b) üvey baba dahil olmak üzere bir akraba ile c)üvey baba yerine geçen biri; annenin erkek arkadaşı, ebeveyn rolünü üstlenen biriyle söz konusu olabilir. Ensest, cinsel istismarın büyük bir alt grubunu teşkil eder. Önceden de var olan aile ilişkileri çerçevesi içinde uygunsuz cinsel davranışı tarif eder.

C. Duygusal Şiddet

Şiddet tipleri içerisinde gündelik yaşamda en sık rastlanan tiplerden birisi de duygusal şiddettir. Duygusal şiddetin temelinde insanın yaşadığı psikolojik hasar bulunmaktadır. Kadınlarda, yaşlılarda ve özellikle çocuklarda büyük yıkımlara yol açabilirler.²³

Duygusal şiddet iki özelliği ile diğer tip şiddetlerden ayrılmaktadır.

Bunlar;

1. Fiziksel ve cinsel şiddette olduğu gibi somut fiziksel bulguların bulunmaması,
2. Tek başına bulunabileceği gibi çoğu olguda diğer şiddet tipleriyle birlikte bulunduğu tespit edilmiştir. Cinsel ya da fiziksel saldırıya maruz kalan kişi aynı zamanda duygusal şiddete de maruz kalmaktadır.

Sözel şiddet duygusal şiddet olgularında çok sık gözlenen bir olaydır. Özellikle kadınlara ve yaşlılara yönelik duygusal şiddette en çok gözlenen eylem şeklidir.

Sözel şiddet: Sözel şiddet; söz ve hareketlerin düzenli bir şekilde korkutma, sindirme, cezalandırma ve cezalandırma aracı olarak kullanılmasıdır. Sözel şiddete iliş-

²³ Bennett, W. (2005) Child Maltreatment. In Kaplan&Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry, 8th Ed. (Eds BJ Sadock, VA Sadock): 3415-3417. Philadelphia, Lippincott Williams&Wilkins.

kin davranışlardan en belirginini kişinin değer verdiği konulara yönelik güveni sarsmak ve kadını yaralamak amacıyla belli aralıklarla çok ağır hakaret etmek ve sözler söylemektir. Kadını küçük düşürücü adlar takmak ve sık sık olumsuz bir şekilde eleştirmek ve alay etmek de sözel şiddet kapsamına değerlendirilmektedir.

Duygusal şiddete neden olan başlıca davranışlar şunlardır:

1. *Reddetme (Rejection)*; Yetişkin bireyin veya çocuğun ihtiyaçlarını karşılamaması, onu ayrı bir birey olarak kabul etmemesi, o yokmuş gibi davranması, karşısındakinin olumlu yönlerini ortaya çıkarmak motive etmek için herhangi bir şey yapmaması, yardım taleplerini reddetmesi, karşısındakine hiçbir işe yaramıyor duygusu vermek, evdeki her hatadan onu sorumlu tutarak onu bir tür günah keçisi rolüne soyundurmak, fiziksel temastan kaçınmak ve ona dokunarak yakınlığını belli etmemek
2. *Tek başına bırakmak (Isolating)*: Partnerini veya ebeveynin çocuğu toplumsal ilişkilerden ve kendinden uzak tutması, kadın ve çocuğun bu tip ilişkilere girmesini sağlayacak fırsatlar sağlamamak veya kasıtlı olarak bu tip fırsatları engellemek, kişinin veya çocuğun yalnız olduğuna inandırılması
3. *Yıldırma (Terrorizing)*: Kişiyi veya çocuğu sözel veya fiziksel saldırılar ile korkutması, tehdit etmesi, gözdağı vererek korku dolu bir ortamda yaşamasına neden olması
4. *Suçta yöneltme (Corrupting)*: Anti sosyal davranışlara yöneltilmesi, buna özendirilmesi, toplumsal açıdan kötü örnek olunması, kötü örnekler gösterilerek o yola yöneltilmesi
5. *Duygusal tepki vermeyi reddetme (Denying emotional responsiveness)*: Bu tip eylemlerin kökeninde kişinin sağlıklı olarak hem duygusal hem de sosyal gelişimini sağlayacak tepkilerin verilmemesi bulunmaktadır.
6. *Aşağılama (Degrading)*: Kişinin veya çocuğun küçük düşmesine neden olacak, onurunu zedeleyecek davranışlarda bulunması, yetersizlik duygusu uyandıracak takma isimlerle çağırma ve bu tip davranışların sistematik olarak uygulanması
7. *Kendi çıkarına kullanma (Exploiting)*: Kişinin kendi çıkarları için karşısındakini kullanmasıdır. Bu tip olaylar özellikle sorunlu evliliklerde çocuğun evlilik güvencesi olarak kullanılması olarak görülür.
8. *Vaktinden önce yetişkin rol verme (Adultifying)*: Kişiden gerçekçi olmayan beklentilerin olması ve bu tip başarıların beklenmesi, yapamayacağı şeyleri başarması için baskılamak, yaş gelişimine uygun olmayan sorumlulukların verilmesidir.

Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet, kadının birey olarak ekonomik açıdan özgürlüğünün elinden alınmasıdır. Ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Ekonomik şiddet davranışları; kadının çalışmasına, düzenli bir iş tutmasına engel olmak, ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamamak, kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak, çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyler istemek ve gerçekleşmediğinde olay çıkarmak, çalışmasını reddedip kadının gelirini harcamak, evi zaman zaman terk ederek giderlerle hiç ilgilenmemek gibi şekillerde ortaya çıkmaktadır.

Şiddet tipleri içerisinde iki tezat davranışı içinde barındıran bir şiddet türü olarak ekonomik şiddet çok dikkati çekmektedir. Kadın ya da çocuğun para kazanması ve onu elinden alma işlemleri ekonomik şiddetin bir alt başlığını oluştururken tam tersi çalışabilecek kadının ekonomik özgürlüğünü kısıtlamak ve ona çalışma izni vermemek de yine ekonomik şiddetin diğer önemli alt başlığını oluşturmaktadır.

Siber Şiddet

21. yüzyılın teknoloji çağı olması nedeni ile artık teknoloji, özellikle bilişim teknolojisi, günlük hayatta da vazgeçilmez araçlar olarak bireylerin yaşamına girmiştir. Sadece internet kullanımı değil aynı zamanda genel olarak, sanal oyunlar, internette yapılan alışverişler, sanal forumlar üzerinden bilgi paylaşımları da giderek artmaktadır. Bireyler, cep telefonu, kişisel bilgisayarlar, dijital kameralar sayesinde artık çevrelerinde bilişim teknolojisini daha fazla kullanmakta ve bilgiye daha rahat ulaşmaktadırlar MSN, SMS, e-mail, yazılı haberleşme, sohbet odaları, internette oluşturulan bloglar, fotoğraf ve video paylaşım siteleri (youtube, facebook, myspace gibi) elektronik haberleşme araçları da çok fazla kullanılmaktadır.²⁴

Siber şiddet eylemleri iki temel bilişim teknolojisi aracıyla yapılmaktadır. Bunlardan ilki kişisel bilgisayar yoluyla saldırganın tekrarlı olarak anında mesaj, müstehcen taciz mesajı, iftira içeren mesaj göndermesi ya da internet sitesi hazırlayarak bunları yayınlamasıdır. İkincisi ise kurbanı rahatsız edici mesajların cep telefonu yoluyla iletilmesidir.²⁵ Ayrıca, son dönemde, kişiler arasında değişik video ve görsel materyallerin paylaşılması, sohbet edilmesi, sanal oyunların oynanabiliyor olması nedeni ile kişisel web siteleri, bloglar ve sosyal paylaşım siteleri daha popüler olmaktadır.

²⁴ Ramachandran, A., 2009, "Tragic Alleem puts spotlight on bullying problem", <http://www.smh.com.au/national/tragic-alleem-puts-spotlight-on-bullying-problem-20090407-9xnx.html>

²⁵ Sydney Morning Herald, 2011, "Cyber bullying alert", <http://www.smh.com.au/executive-style/management/blogs/management-line/cyber-bullying-alert-20110409-1d8d4.html>

Siber şiddet eylemi ciddi boyutlarda olabilecek, psikolojik, duygusal ve sosyal zararlar yaratmaktadır. Hukuksal açıdan da oluşan suçların değerlendirilmesi ve ceza kapsamında incelenmesi önemlidir.²⁶ Şiddet çok yönlü ve aktörlü bir eylemler dizisi olarak dikkat çekmektedir. Her geçen gün artan şiddet davranışları ve dozu bu konuda acil önlemler alınmasını da zorunlu kılmaktadır. Şiddeti yaşayan kişiye yardım etmek sağlık, hukuk ve psikolojik destek sağlamanın yanı sıra topluma yönelik olarak şiddetin önlenmesi ve yaşanmaması konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapmak da çok önemli aşamalardır. Bu konuda yapılacak çalışmaların mutlaka tüm ilgili meslek gruplarını kapsayan multidisipliner boyutta olması ve sadece devletin değil aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarının ve bireylerin de katkıda bulunması gerekmektedir.

²⁶ Kurt, L., 2005, "Açıklamalı ve İçtihatlı Tüm Yönleriyle Bilişim Suçları ve Türk Ceza Kanunundaki Uygulaması", Seçkin Kitabevi.